

**ASPECTE ALE PROTECȚIEI MEDIULUI
ÎN DESFĂȘURAREA ACȚIUNILOR MILITARE**

PLOP Larisa, dr., conf. univ.

Catedra Administrație Publică, Academia Militară a FA "Alexandru cel Bun"

COZARI Tudor, dr. hab., prof. univ.

Catedra Biologie Animală, Universitatea de Stat din Tiraspol

GHERASIM Elena, doctor în științe biologice

I.P. Institutul de Zoologie

PÎNZARI Cătălina, student anul IV

Facultate Științe militare, Academia Militară a FA „Alexandru cel Bun”

Rezumat. Problemele ecologice reprezintă o problemă de mare anvergură a lumii contemporane. Conflictul armat și implicațiile acestuia asupra problematicii ecologiei constituie o preocupare actuală a factorilor de decizie politică-militară, care se bucură de o atenție sporită, întrucât războiul prin poluări masive-otrăvind apele și contaminând solul și aerul-generează consecințe grave și pe termen lung asupra mediului.

Cuvinte cheie: ecologie, conflictul armat, poluare, mediu.

Summary. Ecological situation represents a big problem for the contemporary world. The armed conflict and its implications on the ecology problem are a present concern of the political-military decision-makers, to who is paid increased attention, since the war by massive pollution, poisoning the waters and contaminating the soil and the air generates serious and long-term consequences on environment.

Key words: ecology, armed conflict, pollution, environment.

Din cele mai vechi timpuri, conflictele militare au atras deopotrivă pe lângă victime și distrugerii masive, afectarea mediului. Incendierea, otrăvirea apei, tăierea pădurilor reprezentau numai o mică parte din tacticile militare ce aduceau prejudicii majore mediului înconjurător. Odată cu evoluția și perfecționarea armelor, folosirea acestora pe scară largă va influența pentru totdeauna negativ, mediul și viața pe pământ.

Secolul al XX-lea este secolul în care își fac debutul ca arme noi, submarinele, avioanele de luptă, gazele toxice – folosite la scară largă pe fronturile războaielor, armele chimice și de distrugere în masă [2].

Astfel, observăm că amenințările la adresa mediului sunt tot mai numeroase și mai complexe, semnalele de alarmă privitoare la deteriorarea mediului înconjurător s-au înmulțit, criza ecologică agravându-se continuu. Tendințele contemporane de înarmare a multor state ale lumii demonstrează tot mai evident o corelație strânsă dintre activitățile militare și starea mediului. Războiul modern atrage după sine devastări ale mediului de largi proporții, chiar și în "timp de pace", pregătirile de război ale armatelor necesită un consum apreciabil de resurse minerale, ce intensifică epuizarea acestora ca componente ale mediului.

În același timp, menținerea trupelor militare într-o stare permanentă de pregătire de luptă impune condiții foarte severe pentru suprafețe de pământ, spații acvatice și aeriene.

Oamenii de știință au împins tehnologia până într-atât, încât, războiul geofizic (influențarea artificială a vremii ca procedeu de luptă) să devină o realitate. Prin război geofizic (ecologic) se înțelege o formă de purtare a războiului total în care se folosesc mijloace și metode de modificare a mediului natural, considerându-se că acestea pot provoca distrugeri atât de mari, încât ar obliga adversarul să înceteze acțiunile de luptă [3, 4].

Până în prezent, cercetătorii au creat un arsenal de tehnici uimitoare în ceea ce privește războiul geofizic: modificări ale climei, provocarea și dirijarea furtunilor, tornadelor și uraganelor, producerea valurilor mareice mari, provocarea cutremurelor de pământ și a valurilor de cutremur, devierea cursurilor de apă terestre și subterane, utilizarea ca armă a diferitelor tipuri de radiații.

Totodată și marile depozite de substanțe ucigătoare acumulate în scopuri militare sau non-militare de unele state constituie un risc major pentru existența faunei și florei, pentru calitatea aerului și apei, pentru viață în general. Riscurile și amenințările militare la adresa mediului reprezintă o problemă ce ține de mijloacele și metodele de război pentru că unele arme aduc prejudicii și afectează condițiile de mediu atunci când sunt folosite într-un anumit fel. În această categorie putem introduce arma chimică și bombardamentele realizate în metode denumite tip „covor”.

Utilizând mijloacele și tehnicile de război convenționale, apar efectele importante pe plan ecologic ale muniției explozive și ale armelor incendiare. În funcție de domeniul de utilizare, substanțele explozive utilizate în tehnica militară sunt împărțite în: explozivi de inițiere, explozivi brizanți, pulberi balistice și compoziții pirotehnice. Majoritatea explozivilor sunt compuși organici, formați din carbon, hidrogen, oxigen și azot. Alături de aceste elemente se mai întâlnesc în cantități mici: mercur, argint, plumb, sulf, aluminiu, magneziu, azotat de potasiu. Prin descompunerea explozivilor se formează – în diferite proporții – produși stabili gazoși și solizi, o parte din acești compuși fiind foarte toxici.

În cazul loviturilor de artilerie concentrate sau al bombardamentelor aeriene masive, munițiile explozive provoacă mai puține pierderi umane sau materiale și mai multe pagube mediului natural prin distrugerea și dislocarea solului, precum și prin infectarea acestuia cu substanțe toxice de luptă. De asemenea, utilizarea masivă a muniției incendiare – cu precădere în zonele rurale și forestiere – are un efect anti-ecologic major prin provocarea de incendii care – în condiții climatice, atmosferice și geografice favorabile – se propagă foarte rapid provocând distrugerea a tot ceea ce există viu în calea lor.

Ca suport al vieții, mediul natural a imprimat acțiunilor de luptă și conflictelor sociale, numeroase particularități. Astfel, componentele mediului natural au fost și sunt antrenate sub anumite forme în desfășurarea acțiunilor militare, ca:

- a) *relieful*, care este folosit în calitate de camuflare, protecție etc.;
- b) *subsolul* este utilizat de asemenea pentru camuflarea efectivelor militare, a echipamentului (tancuri, mașini blindate, avioane, rachete etc.);
- c) *vegetația de pădure* a fost folosită iarăși pentru camuflarea efectivului militar, lemnul fiind folosit în construcții militare (fortificații, blindaje, poduri, reparația navelor);
- d) în conflictele militare din trecut au fost implicate și *animalele* (bovine mari pentru tracțiune, elefanții etc.);
- e) apele au fost folosite ca obstacole în calea inamicului.

În practică se cunoaște că pentru buna organizare și funcționare a armatei este nevoie de resurse naturale, apă, combustibil, terenuri pentru acțiuni de luptă, hrană etc. Toate acestea sunt valorificate și consumate în calitate de resurse ale mediului. Astfel la etapa contemporană, spațiul geografic al țării pune la dispoziție terenuri pentru amplasarea unităților militare în diferite regiuni ale țării [1, 5].

Procesul de instrucție al forțelor armate are adânci implicații asupra componentelor mediului, producând de cele mai multe ori pagube ireparabile și cu intensificarea proceselor de degradare a acestora:

- a) afectarea florei și faunei ca urmare a desfășurării exercițiilor și aplicațiilor militare;
- b) poluarea aerului atmosferic prin utilizarea de substanțe inflamabile, explozive, gaze de eșapament și pulberi;
- c) degradarea solului prin executarea unor lucrări de amenajare genetică, fiind depășită capacitatea acestui factor de mediu de a se reface;
- d) degradarea prin deshumare a solurilor prin deplasarea mijloacelor tehnice în procesul pregătirii pentru luptă a trupelor;
- e) deteriorarea factorilor de mediu prin eliminarea unor cantități ridicate de deșeuri menajere – solide și lichide.

Trebuie să admitem că, atâta timp cât vor exista războaie, vor exista și situații în care necesitățile militare vor fi mai pregnante decât preocupările ecologice; nu vom putea proteja niciodată mediul în totalitate de riscurile și amenințările de natură militară.

Anume protecția mediului înconjurător contribuie prin totalitatea mijloacelor și măsurilor întreprinse pentru păstrarea echilibrului ecologic, menținerea și ameliorarea factorilor naturali, prevenirea și combaterea poluării, dezvoltarea valorilor naturale. Prin protecția mediului ambiant se subînțelege ocrotirea atmosferei, solului, apei, florei și faunei. Este important faptul, că protecția mediului ambiant prevede și protecția sănătății omului, orientată spre asigurarea unei stări psihologice și fizice normale, favorabile pentru trai și muncă [6].

Așa sau altfel, dar omenirea trebuie să țină cont de faptul că numai prin eforturi comune și insistente, care trebuie să se realizeze la nivel național, regional și mondial, cu privire la păstrarea păcii pe glob, se va reuși să menținem buna funcționare a ecosistemelor pe Terra și astfel să salvăm viața tuturor ființelor, inclusiv și al omului.

De aceea promovarea postulatelor ecologice în educarea și instruirea militarilor constituie una dintre prerogativele cele mai importante ale statului și a instituțiilor sale; aceasta fiind un dintre garanțiile menținerii păcii și a conservării naturii.

Bibliografie

1. Codreanu I., Rodici M. Impactul armatei naționale asupra mediului din Republica Moldova. In: Materialele conferinței științifice a studenților. Ediția a LXVIII-a, 1-2 octombrie 2019, Chișinău. p. 161- 167.
2. Brown L. Probleme globale ale omenirii. Starea lumii 2001. București: Ed. Tehnică, 2001. 128 p.
3. Diaconescu A. Dreptul umanitar al mediului. În: Revista Universul Juridic nr. 1, ianuarie 2018. p. 54-64.
4. Dragoman I. Riscuri și amenințări de natură militară la adresa mediului. Revista Trupelor de Uscat, nr. 2/1996.
5. Halmaghi E. Aspecte privind efectele conflictelor militare asupra mediului înconjurător. http://www.actrus.ro/reviste/3_2004/r19. p. 3.
6. Iacob E. Impactul conflictelor militare asupra mediului. <https://cudor2002.ro/impactul-conflictelor-militare-asupra-mediului/>.